

אמונה והתמודדות רחמים מלמד כהן

האם האמונה עוזרת לי בהתמודדות עם המחלה?
מה הן ההתלבטויות והדילמות שלי מבחינה אמונית כתוצאה מן המחלה?
כיצד אני חי בעולם של פרדוכסים?
למה טוב לי ואני מאושר למרות מצבי, האם זאת האמונה?

הוצע לי לכתוב לאטלסטון על הנושא "אמונה והתמודדות". האמת, היססתי קמעה, אינני נציגו של האל, אינני רוצה להחזיר בתשובה, יש לנו בעיות א.ל.סיות יותר חשובות, אז למה להסתבך בויכוחים. לבסוף ניאותי לספר על עצמי ועל אמונתי וכיצד היא משפיעה על יכולת התמודדתי עם המחלה הקשה הזאת.

המשפחה שלי היא נפלאה, במשפחתי שומרת המצוות יש הרבה הזדמנויות שהדת מחייבת הן מהבחינה האישית והן מהבחינה החברתית. למשל כיבוד אב ואם, שנים של חינוך לאמונה ודוגמה אישית עשו את שלהם, ועתה במחלתי אני חש שהמסירות העצומה והאהבה הרבה נובעות מהאמונה באדם ובבורא עולם. איך ציטט לי אחד מבניי " גדול המצווה ועושה, ממי שאיננו מצווה ועושה".

הדבר השני אלו האירועים והטקסים המשפחתיים סביב המורשת, המסורת והמנהגים. מי שלא ראה טקס ט"ו בשבט בביתנו לא ראה מחזה ססגוני, מלבב וטבול באמונה. המשפחה מלוכדת ומאוחדת ואנוכי על כסא גלגלים, בראש השולחן מנצח על הטקס במיצמוצי עיניים ובשתיקה מחוייכת. כך הדבר בשולחן שבת, בסעודות ראש השנה, בתפילות בבית הכנסת, באווירה המשפחתית בסוכה, במצוות הדלקת נרות חנוכה כאשר כולם מסתופפים יחדיו וכן בפסח ובליל הסדר. יום העצמאות אינו רק 'על האש', אלא יום של טיולים ושיחות על המשמעות של תקומתנו לאור התנ"ך. גם ימי צום כיום הכיפורים וט' באב מהווים זמן-מחשבה ואחדות..

ואני רואה וחווה כל אלה, נושם באמצעות המכונה, עושה סקשן כל כמה דקות ואומר בלבי למרות מצבי "מה רבו מעשיך ה'". אני יודע שיש שיאמרו, אוי ואבוי אם ה' עושה מחלה כזו, אבל אני כותב מה שאני מרגיש וחושב אולי בצורה לא רציונאלית, אבל מתוך הרגל, חינוך, אהבה, שמחה ואמונה בצור ישראל וגואלו. עד כאן המשפחה

מבחינה חברתית, תחושת הביחד, ההשתייכות לקבוצות תומכות ומגנות בעת צרה על יסוד אמונה – מחזקות בי את הרצון לחיות לתרום ולהיתרם. למשל קהילת בית הכנסת שלי מקבלת אותי בחום רב, מבקרים אותי ומקיימים שיעורים בביתני. לפני התפילות ולאחריהן ניגשים אליי מתעניינים בשלומי, מעודדים ומתעודדים. ההתמודדות עם המחלה קלה יותר כאשר אני עטוף באהבה של החברה המאמינה בקדושת החיים.

"לא ניתנו מצוות אלא לצרף בהם את הבריות" אומרים חז"ל. אכן הרבה מצוות ומחשבה דתית משותפת באו לחבר בין אדם לחברו יותר מאשר בין אדם למקום. אני יודע שיבוא מי שיטען שהדתות הביאו את הצרות והמלחמות לעולם. אבל בביקורי בעולם ראיתי שהדתות הנפוצות, בודהיזם, הינדואיזם, קונפוציואיזם ועוד שומרות על האדם, בבחינת "אילמלא מוראה של מלכות – איש את רעהו חיים בלעו". המכנה המשותף שלי עם כל היהודים בעולם, נוסף בי רגש אחריות לשמור על קיומי. שיתוף בהסטוריה, בשפה העברית, במדינת ישראל, במנהגים ובשיתוף הגורל – גורם לי למוטיווציה לא רק להמשיך לחיות, אלא גם להבין את משמעות קיומי. מי אני, מה אני, למה אני (הגשש).
עד כאן תמצית אמונתי במסגרת חברה.

מי אני? אני עדיין מחפש אותי, את עצמי. כשהייתי ילד קטן, אמונתי התבטאה בהרגלים, בחוויות, בהתנהגויות חיצוניות ובחיזוקים (סוכריות וכדו') שקיבלתי. בבית הספר הגברתי את הידע, בתנועת הנוער את המחשבה הדתית, באוניברסיטה ובסמינר את יסודות האמונה, ובצבא את היכולת לעמוד בפני פיתויים ולהתווכח. כל אלו משפיעים עלי עד היום בהבנת מקומו ויעודו של ה"אני" בעולם הזה. אמונתי התחשלה ב-4 שנות שהותנו בהודו, ובהיותי מפקח על חינוך מיוחד שם דליתי כוחות נפש מילדים מוגבלים בגופם, או בנפשם או בשיכלם. בעבר, האמונה היתה חלק מאישיותי, אחר כך מעטפת לנפשי, ועתה, היא גרעין בתוכי ואני מקיף אותו.

אבל אם אתם חושבים שאין לי שאלות, הרהורים, פקפוקים, לבטים, היסוסים והשגות אמוניות - אינכם אלא טועים. התהיות הן כלליות וגם במישור האישי שלי ובעיקבות המחלה. כתבתי שיר "אלוהים איכה", כשם שהוא ידע היכן אדם ושאל, כך אני שואל לא מתוך כפירה, אלא דוקא מתוך אמונה. זו שאלה עתיקה של שכר ועונש, של השואה, של ירמיהו: "מדוע דרך רשעים צלחה".
אני מנסה להשיב כל מיני תשובות, למשל: אינני, יודע חישוביו של הקב"ה, אולי עשאני שליח לעודד את הבריות, ואולי יסורים ממרקים את עוונותי... אינני מאמין ש-ה' מביא יסורין כי הוא מתאוה לתפילתם של צדיקים. אין לי תשובה, אמשיך לחפש.

תשאלו אם כך מדוע אינך חוזר בשאלה? תשובתי היא שבעצם כולנו חיים בעולם של פראדוקסים, של סתירות. המוח שלנו מסוגל לאחסן דברים הסותרים זה את זה. במחלתי, יש לי הרבה דילמות, קונפליקטים ולחצים נפשיים, מהם גלויים ומהם סמויים, לא הכל וורוד. אבל אני עובד על עצמי דרך האמונה, הפסיכולוגיה, הנסיון והרצון העז לחיות, כי אחרי המוות לא אוכל להתחרט.

אסיים בכמה מחשבות.

ישנם 2 סוגים של בני אדם: אלו המאמינים באל עליון, בגורם חוץ-אנושי, (טרנסצדנטלי), זו אמונה דתית שהאל במרכז (תיאוצנטרית), וסיבותיה רבות: חינוך והרגלים, הישענות על גורם כל יכול, שמירה על מיתוסים של אבותנו ואבות אבותינו, תלות חברתית, אי אמון ואכזבה מבני אדם, יראה וכדומה.

הסוג השני של בני אדם הם אלו הטוענים כי האדם הוא במרכז (גישה אנתרופוצנטרית) וסיבותיהם: אכזבה מאלוהים וממשרתיו עלי אדמות, הדת היא לרוב אי-רציונאליות וזה לא מסתדר עם ההגיון המדעי המקובל בימינו, האדם קובע את נורמות ההתנהגות בהתאם לזמן, למקום ולנסיבות, והוא חופשי לעשות כרצונו בפרטיותו למען חירותו וכו'.

אומרים לי: אשריך, אין לך בעיות, הכל מסודר מלמעלה, כתוב בספר, אפילו את מחלתך אתה מקבל כגזרה מן השמיים... זה נכון ולא נכון, אני מאמין בהשגחה עליונה, אבל יחד עם זאת אינני פנאטי. אני מאמין בכוחות שלי לבחור, להחליט ולבצע בבחינת "ובחרת בחיים". תחושתו היא שאני חי בחרות מתוך כפייה, בתוך מסגרות מחיבות, מסודרות, מחבקות ואולי מונעות מתירנות שלילית, אבל השכל והרגש אינם שקטים אפילו לרגע.

הלאיתי אתכם בדברים, אך שיחררתי כמה מחשבות כדי לשתפכם במ. לאמונה יש כוח עצום. פעמים שאני אומר לידידים 'תאמין, לא חשוב במה, אבל תאמין'. אינני חושב הרבה על המוות, אף לא על העולם הבא ותחיית המתים. אני מרבה להרהר מה יהיה אחרי מותי; לאשתי, לילדיי, ובלי קלישאות, לעמי ולמולדתי. אני רואה ושמח יחד עם אלישבע שילדינו ונכדינו הולכים בדרך ה' – דרכינו, כדרך שאנחנו המשכנו בדרך הורינו, וכולם משלבים תורה ומדע, גרים ומעורים בחברה מעורבת ותורמים מתוך אמונה רבה לחברה. נו, אז כשאשיב נשמתי לבורא אומר: עשיתי מה שגזרת עלי, השתדלתי לעשות זאת בצורה הטובה ביותר, באהבה ובשמחה, עכשיו שמור עליהם.

אני מאמין באמונה שלמה.